

sedaj bili za špansko vlado, so vsled tega v nasprotni tabor prestopili. Posebno dobro ne kaže torej Španjcem ondi, posebno, če se še pomisli, da se vstaši dobro organizujejo in dobivajo vedno več pomoči od svojih skrivnih in javnih zavznikov.

Turčija. — Po Armeniji sedaj pač nekoliko mirujejo duhovi. Toda, kakor hitro mine zima, se je bati novih rabuk. Turčija je na to tudi pripravljena in vojake le še pomnožuje. Odnosaji Turčije napram Rusiji so najboljši, če tudi se zanikava, da bi se bila mej obema državama sklenila zveza. Poročja se celo, da bo Turčija dovolila Rusiji, da ta s svojimi vojaki naredi mir v Armeniji, ko bi pomladi zopet buknil kak resen vstanek ondi.

Obrtnija.

Regulacijski načrt za Ljubljano.

I.

Kakor je našim čitateljem že znano, odobril je občinski svet v poslednji svoji seji po mestnem stavbinskem uradu izdelani splošni regulacijski načrt za Ljubljano. Ker bode ta načrt dolgo vrsto let merodajen za razvoj našega mesta, naj podamo v sledečih vrsticah našim čitateljem najvažnejše točke tega regulacijskega načrta.

Takoj po grozni katastrofi, ki je lansko velikonočno nedeljo bila zadela belo Ljubljano, sklenil je občinski svet, da je preskrbeti splošni regulacijski načrt mesta Ljubljane. Po dovršeni konkurenci se je naprava regulacijskega načrta oddala vladnemu svetniku in ravnatelju državne obrtne šole na Dunaju g. Kamilu Sitteju. Dalje je iz lastnega nagiba zasebni arhitekt g. Maksimilijan Fabiani na Dunaju izročil mestnemu magistratu svoje načrte, tiste tiskati dal in jih priobčil. Dalje bavit se je pozneje stavbinski vodja kranjske stavbinske družbe gosp. A. Wolf z napravo načrta, katerega je izročil mestnemu magistratu.

Dasiravno obseza vsak iz predloženih načrtov marsikatero dobre ideje, vendar nobeden ni popolnoma ustrezal krajevnim razmeram. Vsled tega izdelal je mestni stavbinski urad poseben načrt, katerega je tudi stavbinski odsek občnega sveta presodil in občinski svet za podlago daljšim obravnavam sprejel ter sklenil, da je še pred definitivnim odobrenjem zaslišati mnenje enquete, katera se je sklicala v zmislu sklepa občinskega sveta na dan 10. decembra 1895. V šestih sejah posvetovala se je enкета o predloženem načrtu ter ga odobrila z neznatnimi spremembami. V seji dne 23. januarja 1896. odobril je občinski svet konečno predloženi regulacijski načrt.

Največja prometna črta bodoče Ljubljane je tako zvana okrožna cesta (ring), katere širina je vsekozi določena na 20 metrov; na levi in desni okrožne ceste ima se napraviti pot za pešce ter zasaditi s senčnatim drevjem. Ta okrožna cesta vodila bode od

južnega kolodvora do Dunajske ceste, potem na severni strani Gorupove hiše tik tira južne železnice do Marije Terezije ceste, odtod po preloženi Tržaški cesti do Rimske ceste ter nadalje navpik na regulirano Gradašico do Nušakove vojašnice v Trnovem in do Opekarske ceste ter po isti do Ljubljance, katero bo treba premostiti; od mostu vodi okrožna cesta po regulacijski črti Prul do Gruberjevega prekopa in odtod tik prekopa do domobranske vojašnice ter v ravni črti za št. petersko vojašnico in št. petersko cerkvijo do južne železnice in vzdolž ograje južne železnice do južnega kolodvora. V enketi se je pač bilo nasvetovalo, naj se okrožna cesta podaljša še čez Udmat, ker bode preje ali pozneje tudi le ta mestu utelovljen, in naj se omogoči tudi do tja napraviti tramvaj, vendar ta nasvet ni obveljal.

Za Dunajsko cesto kot glavno prometno cesto določila se je širina na 23 metrov, za Šelenburgove ulice in Gradišče, ki se ima podaljšati od Rimske ceste do Gradašice, pa širina 20 metrov. Bethovenove ulice (širina 14 metrov) podaljšajo se čez svet vojaškega preskrbovališča do Marije Terezije ceste in dalje do na zapadni strani Dunajske ceste do okrožne ceste podaljšanih Predilnih ulic, isto tako tudi cesta pred gledališčem severno do predilnih ulic, južno pa do podaljšanih Hilšerjevih ulic in paralelno k podaljšanemu Gradišču do Gradašice.

Paralelno z Dunajsko cesto ima se otvoriti 16 metrov široka nova cesta od Marijinega trga mimo Frančiškanske cerkve čez Piklovo in Zeschkovih dedičev posestvo do okrožne ceste; druga, 14 metrov široka cesta vezala bode Predilne ulice z novo cesto, ki ima mej Bürgerjevo in Mathianovo hišo vezati Dunajsko cesto s Kolodvorskimi ulicami. Kolodvorske ulice (14 metrov) podaljšale se bodo čez gospe Baltičeve posestvo do Ljubljance. Tako zvano „ajdovo zrno“, t. j. hiše mej Kolodvorskimi in Prečnimi ulicami ter Št. Petersko cesto se imajo podreti ter na onem prostoru napraviti javni nasad. Sv. Petra cesta razširila se bode v vsi sedanji dolžini na 12 metrov.

Znatno premenjene bodo gledališke ulice (14 metrov), ki dobijo ravno smer od Kongresnega trga do Slonovih ulic; merodajna za smer bode nova Frischeva hiša na Marijinem trgu in pa fronta na meji Wittove in Krejčijeve hiše. Židovske ulice morajo, žal, ostati v sedanjem stanu, Čevljarske ulice pa se razširijo od zapadne ulične fronte do Ljubljance ter se imajo v to svrhu podreti Žitnikova, Jegličeva, Černyjeva, Naglasova in Obrezova hiša. Na obeh straneh Ljubljance pa se bode napravilo vsaj 8 metrov široko nabrežje.

Dolge ulice, ki zadobe vsled zgradbe justičnega poslopja na Zeschkovih dedičev posestvu večjo važnost, razširijo se na 18 metrov; ob severnem čelu bivše deželne bolnice pa se otvori nova 16 metrov široka cesta na vzhod do Kravje doline, na zahod pa

mimo Medijatove hiše do ceste na državno železnico. Čez sedanje vojaško preskrbovališče otvori se nova cesta od „Narodnega doma“ do Dunajske ceste in sicer v smeri projektovanega novega gimnazijskega poslopja in navpik na Dunajsko cesto. Slonove ulice razširijo se na 12 metrov; za smer bode merodajno novo poštno poslopje.

Šubičeve ulice (mej deželnim muzejem in Zhubrovo ter Zupančičevo hišo) podaljšajo se zapadno do južne železnice, vzhodno pa čez nunski vrt do Kongresnega trga. Knežje ulice (mej knežjim dvorcem in banko „Slavijo“) razširijo se na 15 metrov, Židovska steza pa se podaljša v sedanji smeri do Vegovih ulic. Tam, kjer stoji sedaj Gerberjeva hiša, napravijo se stopnice s Kongresnega trga do Ljubljane, a brv vezala bode levo obrežje Ljubljane z desnim.

Obrtnijske raznoterosti.

Za osnovo plavžev pri Trstu osnuje se posebno delniška družba in delo se baje začne že letošnjo jesen. Določeno pa še ni, če se postavita le dva plavža, ki bodela izdelala na leto 500.000 meterskih centov surovega železa ali se pa podjetje še kaj razširi. V poslednjem slučaju se bode moral plačevati popolen davek od večjega proizvodjanja.

Volneni jopiči, ki se nosijo na životu, se najboljše opero, če se denejo v srednje močno ogljikovokislo kalijevo razstojlino, potem se izpero, ko se pridene nekaj gorke vode in amonjaka in naposled izplaknejo v gorki vodi. Sodna razstojlina volnene stvari naredi rumene in trde.



Kmetijstvo.

Ohranjenje kmetijskega stanu.

V sedanjem zasedanju deželnega zbora se v je več deželnih zastopih naglašalo, da se mora kaj storiti za ohranjenje kmetijskega stanu. V raznih deželnih zastopih so se predlagali razni nasveti. Da se je pri tem pokazalo, da tudi stranke niso jedine v tem vprašanju, je razumljivo samo po sebi. Sicer so pa razmere v raznih deželah drugačne in se zatorej tudi to vprašanje v vseh deželah ne da rešiti po enem kopitu.

Za nas je posebno zanimivo, kar je v tem oziru predlagal v 16. seji koroškega deželnega zbora knezoškof dr. J. Kahn. Njegov predlog se glasi:

„Visoki deželni zbor naj sklene zakon po teh le načelih:

I. Sedaj obstoječa kmetijska posestva se imajo ohraniti za vso bodočnost; 1.) ta posestva se imajo ceniti in določiti kot cele, — pol — itd. kmetije. 2.) Sedanja posestva se ne smejo siloma spremeniti.

II. Radovoljno se sme v bodoče samo v sledečih slučajih spreminjati: 1.) Jednota (puša) se sme kupcu samo tedaj prepustiti, ako jo kot samostojni jedini posestnik obdeluje. 2.) Da se menjajo jednake jednote. 3.) Da se dvojnata kmetija razdeli v dve kmetiji z dvema posestnikoma in lastnikoma. 4.) Da se cela kmetija raz-

deli v dvojnati. 5.) Se prodajajo take jednote, po katerih pride jedna kmetija po nakupu v višjo, druga po prodaji v nižjo vrsto. 6.) Ko se posestva po nakupih zaokrožujejo in priraste cela jednota, se ima na drugi strani odcepiti nova jednota iste vrednosti.

III. Če se iz katerega koli uzroka razprodajo večje skupine posestev, zlasti take, ki so nastale po nakupu manjših kmetijskih posestev, potem veljaj za ravnilo 1.) da se ohrani prvotno veliko posestvo zaokroženo v roci jednega posestnika in lastnika; drugi deli naj preidejo po jednotah na samostojne kmetijske posestnike in lastnike. 2.) Če se prostovoljno zopet uredijo od velikih posestnikov kmetijska posestva, potem naj se onim, ki jih kupijo, dovoli v sledečem členu dovoljena podpora.

IV. Vsakokratni deželni odbor se po natančnejih postavnih določbah pooblaščuje, da pri predstojećih premembah posestva in lastništva s pomočjo dež. hipotečne banke: 1.) dovoljuje daljša posojila z anuitetami; 2.) posreduje s tem, da nakupuje posestva in jih oddaje v najem.

V. Pri predstojećih izpremembah naj poslujejo v pomoč dež. odboru v posameznih slučajih komisije, obstoječe iz: a) dveh razboritih kmetov, b) komisarja deželnega odbora, c) komisarja c. kr. deželne vlade. 2.) Za omenjene premembe naj se prosi za primerne davčne olajšave.

Zdela naj to postavo gospodarski odsek v zvezi z juridično-političnim. Postavni načrt naj se predloži še v tem zasedanju“.

Določbe tega predloga so gotovo dobre in izvirajo iz dobrega namena ohraniti kmetijski stan. Narodna stranka je na Kranjskem vedno bila za to, da se omeji razkosavanje zemljišč. Več poslancev je v koroškem deželnem zboru uporekalo, da bi razkosavanje zemljišč bilo že toliko škodovalo kmetijskemu stanu. Gospodje imajo glede Koroške morda popolnoma prav. Ondu se je to škodljivo početje še le pričelo, a na Kranjskem je pa že mnogo bolje napredovalo. Na Notranjskem in Dolenjskem so zemljišča tako razkosana, da ni misliti, da bi na njih mogla izhajati jedna kmetijska rodbina. Dobro je pa, da so se na Koroškem našli možje, da hočejo začasno razkosavanju postaviti jez.

Več govornikov je pa v deželnem zboru opozarjalo, kako veleposestniki nakupujejo kmetije. Proti temu zlu pa žal predlog koroškega knezoškofa ne nasvetuje nobenega sredstva, da si bi bilo potrebno, da se postavijo meje takemu počenjanju, kakor je uganja baš baron Born v kranjski deželi. Tudi tukaj je treba kaj storiti, drugače bodo vsi zakoni v varstvo kmeta brez koristi.

Kmetijske raznoterosti.

Kaljivost žita. Skušnje so pokazale, da žito takoj po žetvi nima popolne kaljivosti, ječmen jo dobi še le čez 8, pšenica čez 5, rž čez 3 in oves tudi čez 3 tedne.

Apna je včasih potreba pripeljati na vrt, kajti rastline po tem mnogo hitreje rasto.